

**Ellikqal'a fakulteti Boshlang'ich ta'lim kafedrası 2025-2026 o'quv yilining III
semestridagi 2-kurs talabalari uchun "Tabiiy fanlar nazariyasi va
metodikasi" fanidan yakuniy nazorat uchun variant savollari**

1. Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasining predmeti, maqsad va vazifalari va tadqiqot metodlari.
2. Tabiiy fanlarining shakllanishi va rivojlanishi.
3. Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasining nazariy tushunchalariga ega bo'lish, tabiiy fanlarni o'qitish metod va o'rgatishga doir bilim, ko'nikma va malakalarni tarbiyalash.
4. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiatga bo'lgan ongli munosabatini tarbiyalash.
5. Tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasining pedagogika o'quv predmeti sifatida ilmiy-nazariy va amaliy yutuqlari, ta'limiy va tarbiyaviy ahamiyati va tadqiqot metodlari.
6. Tabiiy fanlari ta'limotining shakllanishiga hissa qo'shgan olimlar va fanning rivojlanishiga hissa qo'shgan metodistlar.
7. Quyosh tizimi. Yer sayyorasi.
8. Gallaktika, uning turlari va tuzilishi. Yulduzlar.
9. Quyosh tizimi va sayyoralar. Kometa, asteroid va meteoritlar.
10. Yer. Yerning shakli. Yerning o'z o'qi atrofida va Quyosh atrofida aylanishi.
11. Vaqt. Hafta. Astronomik va taqvimiy yil.
12. Kun va tun almashishi. Yil fasllarining almashishi.
13. Oy va uning fazalari. Yerning suniy yo'ldoshlari.
14. Ekvator. Meridian va parallel chiziqlari. Ufq va uning tomonlari.
15. Globus. Harita. Plan. Navigatorlar.
16. Litosfera.
17. Gidrosfera.
18. Materiklar. Qit'alar.
19. Yer qobig'i. Mantiya. Yadro.
20. Pasttekisliklar. Tekisliklar. Tog'lar.
21. To'qaylar. O'rmonlar.
22. Cho'llar. Zilzilalar. Seysmik mintaqalar. Vulqonlar.
23. Tabiat mintaqalari. Tuproq.
24. Tuproqning tuzilishi, unumdorligi va ahamiyati.
25. Yerdagi suv manbalari.
26. Okean. Dengiz. Daryo. Suv omborlari.
27. Ko'llar. Yer osti suvlari. Botqoqliklar.
28. Suvning xossalari. Suvni tozalash.
29. Atmosfera.
30. Biosfera.
31. Atmosferaning ahamiyati, tuzilishi, tarkibi.
32. Quyosh radiatsiyasi. Quyosh doimiyligi.
33. Ob-havo. Yog'inlar va ularning hosil bo'lishi.
34. Harorat. Iqlim. Havoning xossalari.

35. Biosfera xaqida umumiy tushuncha.
36. Biosferaning paydo bo'lishi va rivojlanishi.
37. V.I. Vernadskiy ta'limoti (Noosfera).
38. Modda va energiya aylanishida biosferaning ahamiyati.
39. Tirik organizmlarning gorizontall va vertikal yo'nalishda o'zgarishi.
40. Biosferaning ifloslanishi va uning oldini olish masalasi.
41. Hujayra. O'simliklar olami va sistematikasi.
42. Tiriklik belgilari. Hujayrani oziqlanishi, rivojlanishi va ko'payishi.
43. O'simliklar, hayvonlar, odam xujayrasining tuzilishi va farqlari, anatomiyasi, fiziologiyasi.
44. Botanika fanining vazifalari.
45. O'simliklar evolyutsiyasi.
46. O'simliklar sistematikasi. Tuban o'simliklar. Yuksak o'simliklar.
47. O'simliklar organlari. Generativ va vegetativ a'zolar.
48. Fotosintez. Gulli o'simliklarning ko'payishi. Ularning turlari, oilalari, xususiyatlari.
49. Bir urug'pallali va ikki urug'pallali o'simliklar.
50. O'simliklarning hayotiy shakllari
51. O'zbekistonning o'simlik qoplami.
52. O'zbekistonning o'simlik qoplami: cho'l, o'rmon, to'qay, o'tloq, tog o'simliklari.
53. Qizil kitob.
54. O'simliklarning tabiatdagi va inson hayotidagi ahamiyati (Qog'oz tayyorlash. Non mahsulotlari).
55. Hayvonot olamining xilma-xilligi va uning tabiatda tutgan o'rni.
56. Qizil kitobga kirgan hayvonlar.
57. Hayvonlar evolyutsiyasi, sistematikasi.
58. Umurtqasiz va umurtqali hayvonlar, ularning tuzilishi, hulq-atvori, ko'payishi, rivojlanishi, geografik tarqalishi.
59. Tuproqda yashovchi jonzorlar.
60. Yovvoyi va uy hayvonlari.
61. Hayvonlarning tabiatda va inson hayotidagi ahamiyati. Qizil kitob.
62. Mikroorganizmlar.
63. Bakteriyalar, viruslar, zamburug'larning tabiatda tarqalishi.
64. Bakteriyalar, viruslar, zamburug'larning tuzilishi, klassifikatsiyasi.
65. Odam va uning salomatligi.
66. Odam tana qismlari tuzilishi va funksiyalari.
67. Miya va asab tizimi. Ko'rish, eshitish, hid bilish, ta'm bilish, sezgi analizatorlari.
68. Immunitet. Kasalliklar. Karantin.
69. Sog'lom turmush tarzi.
70. To'g'ri ovqatlanish. Gigiena. Uyqu.
71. Muhit va ekologik omillar.
72. Tabiiy va sun'iy muhit, moslanish va uning turlari.
72. Abiotik, biotik, antropogen omillar.

73. Tabiat haqida asosiy tushunchalar va tabiat komponentlari.
74. Tabiiy fanlarining shakllanishi va rivojlanishi.
75. Quyosh tizimi va sayyoralar.
76. Yer, uning shakli va harakati.
77. Yerning o'z o'qi atrofida va Quyosh atrofida aylanishi.
78. Oy va uning fazalari. Yerning suniy yo'ldoshlari.
79. Navigatorlar.
80. Plan va xarita bilan ishlash, Globus.
81. Ekvator. Meridian va parallel chiziqlari. Joyda orientirlash. Ufq.
82. Boshlang'ich ta'lim tabiiy fanlari darslarida xaritalar bilan ishlashni o'rganish.
83. Litosfera.
84. Tabiat mintaqalari.
85. Tuproq. Tuproqning tuzilishi, unumdorligi va ahamiyati.
86. Gidrosfera.
87. Atmosfera.
89. Biosfera
90. Hujayrani tuzilishi, organoidlari, oziqlanishi, rivojlanishi va ko'payishi.
91. O'simliklar, hayvonlar, odam xujayrasining tuzilishi va farqlari, anatomiyasi, fiziologiyasi.
92. O'simliklar anatomiyasi, fiziologiyasi, sistematikasi va hayotiy shakllari.
93. O'zbekistonning o'simlik qoplamasi.
94. O'simliklarning tabiatdagi va xalq xo'jaligidagi ahamiyati. Qizil kitob.
95. O'simliklar va hayvonlar evolyutsiyasi.
96. Umurtqasiz hayvonlarning anatomiyasi, fiziologiyasi, sistematikasi va tabiatda tutgan o'rni.
97. Umurtqali hayvonlarning anatomiyasi, fiziologiyasi, sistematikasi va tabiatda tutgan o'rni. Qizil kitob
98. Bakteriyalar, viruslar va zamburug'lar va ularning tarqalishi.
99. Odam va uning organlari tizimi tuzilishi va vazifalari.
100. Analizatorlar tuzilishi va vazifalari.
101. Kasalliklar. Karantin.
102. Gigiena. Immunitet. Sog'lom turmush tarzi.
103. To'g'ri ovqatlanish. Uyqu.
104. Tabiiy fanlardan mavzular bo'yicha sun'iy materiallardan ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
105. Tabiiy fanlardan mavzular bo'yicha tabiiy materiallardan ko'rgazmali qurollar tayyorlash.
106. Tuproq va uning tabiiy xususiyatlari.
107. Ob havo elementlari, yog'inlar, temperatura, shamollar va ulardagi tabiiy o'zgarishlarni anglash.
108. Gerbariy tayyorlash va tayyorlash usullari haqida ma'umot berish.
109. O'simlik turkumlari va ularning tabiiy joylashishlari (xaritada belgilash).
110. O'zbekistonning foydali qazilmalari haqida ma'lumotlar tayyorlash va xaritada belgilash.
111. Tabiat bilan tanishtirishda mutafakkirlar merosidan foydalanish.

112. O‘simliklar dunyosi va ularni hayot tarzi haqidagi bilimlarni bilib olish va tahlil qilish.
113. Hayvonot olamining yashash tarzi, ko‘payishi va tarqalishi va turlari haqidagi bilimlarni o‘zlashtirish va tahlil qilish.
114. 1-sinfda "Tabiiy fanlar" fanining maqsad va vazifalari.
115. 2-sinfda "Tabiiy fanlar" fanining maqsad va vazifalari.
116. 3-sinf "Tabiiy fanlar" darsligini tahlil qilish va taqriz yozish.
117. 4-sinf "Tabiiy fanlar" darsligini tahlil qilish va taqriz yozish.
118. Taqqoslash, tahlil va sintez tushunchalarini shakllantirishda foydalaniladigan ko‘rgazmali qurollar tayyorlash.
119. O‘quv tajriba maydonida o‘tkaziladigan biror mavzuga bir soatlik dars ishlanma yozish.
120. Geografiya maydonchasida o‘tkaziladigan biror mavzuga bir soatlik dars ishlanma yozish.
121. Kuzatish kundaligi mazmunining tahlili.
122. Jonli tabiat burchagida o‘tkaziladigan biror mavzuga bir soatlik dars ishlanma yozish.
123. Tanlagan badiiy asarlarni estetik-g‘oyaviy jihatdan tahlil qilish.
124. Tanlangan mavzu bo‘yicha ("Gullar va qushlar", "Hosil bayrami", "Gullar bayrami", "Tabiiy fanlar haftaligi", "QVZ", "Bahor keldi" kabi) ma‘ruza, ko‘rgazmali qurollar, musiqali chiqishlarni o‘z ichiga olgan ertalik rejasini tuzing.
125. Mavzularga mos didaktik o‘yinlar yozib kelish.
126. Darslikdagi matnlarning didaktik roli.
127. Darslikdagi rasmlarning didaktik roli.
128. Xarita - sxemalardan foydalanish metodikasi.
129. Boshlang‘ich ta‘lim tabiiy fanlar fanida o‘qitishning didaktik tamoyillarini o‘rganish va tahlil qilish
130. Boshlang‘ich ta‘lim tabiiy fanlarini o‘qitish jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining moddiy dunyoqarash asoslarini shakllantirish.
131. Boshlang‘ich ta‘lim tabiiy fanlari darslarida kuzatish orqali yangi bilim va tushunchalarni shakllantirish.
132. Ekologik madaniyatini shakllantirishda o‘qituvchining kuzatishga yo‘naltirilgan topshiriqlar.
133. Laboratoriya jihoz (isitish, o‘lchov, optik asbob)lari.
134. Ko‘rgazmali qurollar, ularning turlari va geografiya mavzulariga oid darslarida ulardan foydalanish metodikasi.
135. Yangi pedagogik texnologiya va faol pedagogik metodlar asosida dars ishlanmalarini tuzish va tahlil qilish.
136. Koinot. Asosiy kimyoviy moddalar.

Tuzuvchi:

G.Mirzabekova